

שאלות ותשובות לסיכום מסכת יומא

ג. נראה שכל עבודות פרה אדומה הנעשות בזר שהן פסולות (ע' פרה ד, א ולהלן מב.), הור פטור עליהן כיון שעבודות חוץ הן, ואפילו עשאן בפנים (רש"ש; מנחת חינוך שצ, ב. וצדד שעובר בלאו הבא מכלל עשה שהרי נאמר בפרה 'כהן').

כתב בספר החינוך (שצ) שאף בזמן הזה זר שעבד חייב מיתה. וכתב בספר מנחת חינוך שזה דוקא אם נוקטים שקדושת המקדש לא בטלה בחורבנו, אבל לדעת הסוברים בטלה – פטור.

מא. א. למה מפייסים וחוזרים ומפייסים, ואין מפייסים במעמד אחד לכל העבודות?
ב. במה מפייסים, בבגדי קדש או בבגדי חול?

א. למה מפייסים וחוזרים ומפייסים – אמר רבי יוחנן: כדי להרגיש כל העזרה שנאמר אשר יחדו נמתיק סוד בבית אלקים נהלך ברגש.

ב. רב נחמן אמר: מפייסים בבגדי חול, שאם יפיסו בבגדי קודש חוששים לבעלי זרועות החומסים ועובדים ללא זכייה בגורל. רב ששת אמר: בבגדי קודש, שאם אמרת בחול יש לחוש שמא הזוכים בגורל יעבדו ללא בגדי כהונה אגב חביבות העבודה.

א. הלכה כרב ששת באיסורים (עפ"י רמב"ם, רבנו חננאל).

ב. למאן דאמר אבנט של כהן הדיוט – של כלאים, ולפי דעת הרמב"ם שאסור ללבוש בגדי כהונה של כלאים שלא בשעת עבודה, מודה רב ששת שלא לבשו האבנט בשעת הפיס (ע' בית הלוי ח"א סוס"י ט. וע"ע הר צבי).

ג. יש מי שצדד לומר שהפייס הראשון נעשה בבגדי חול לדברי הכל שאין לחוש שיתרמו את הדשן בלבוש חול, אם משום שאינה חביבה עליהם כל כך, אם משום שאין חיוב מיתה לזר שהרים את הדשן [לרב] (עפ"י דובב משרים ח"ב יז).

דף כה

מב. א. כיצד סדר החלפת הבגדים של הכהנים בבואם לעבוד ובצאתם?

ב. היכן מתבצע הפייס וכיצד?

ג. האם יש ישיבה בעזרה ובלשכות הפתוחות לה?

ד. לשכת הגזית – בקודש היתה או בחול?

א. החזונים (= שמשים) מלבישים את הכהנים מכנסי קודש בעוד בגדי חול עליהם (משום צניעות), לאחר מכן היו פושטים בגדי חול ולא היו מניחים עליהם אלא מכנסים בלבד, ואז לובשים שאר בגדי כהונה (ומכנסי בד ילבש על בשרו – מכנסים קודמים לכל שאר בגדי כהונה).

לרב ששת הסובר שהיו מפייסים בבגדי קדש, אותם כהנים שלא זכו היו פושטים בגדי קדש ולא היו מניחים עליהם אלא מכנסים בלבד, ואחר כך לבשו בגדי חול ופשטו מכנסי קדש.

ב. הפיס נעשה בלשכת הגזית, בחלק המקודש שלה – משום בבית אלקים נהלך ברגש כאמור לעיל.

לא פייסו בעזרה עצמה כי גנאי היה לעמוד בעזרה ללא מצנפת. וריב"ב פירש משום שעמדו בעגולה, וגנאי הוא שאחוריהם אל ההיכל (תוס'). טעם נוסף יש ליתן, אמנם הפייס בקודש אך ראוי לו קצת צניעות לכך קבעוהו בלשכה, וגם לפעמים הם באים לידי מריבה, שעל כן צריך להושיב מפקח על הפייס (עפ"י חדושים ובאורים).

זקן יושב במערב הלשכה, בחצי החול (להורות להם סדר הפיס), והכהנים מקיפים ועומדים במעגל. הממונה בא ונוטל מצנפת מראשו של אחד מהם ויודעים שממנו פיס מתחיל, ומונים כמספר שקבעו מראש (יש אומרים שהממונה לא ידע מהמספר שהסכימו עליו. עפ"י תוס' ישנים ועוד, דלא כפרש"י). הכהן שנסתיימה בו הספירה – זכה.

בספר גבורת ארי כתב על פי דברי המפרש בראש מסכת תמיד שהפייס הראשון נעשה בבית המוקד. ואולם הרמב"ם (תמידין ו,א) כתב בלשכת הגזית. הכהנים הנמשכים אחר הכהן שזכה בפייס, היו אלו העומדים בצד שנמנו ולא בצד הנגדי (עפ"י הירושלמי).

ג. אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד (שבהם בלבד מצינו ישיבה בכתוב).

א. התוס' (בזבחים טז. ד"ה מיושב) צדדו שאיסור ישיבה בעזרה אינו אלא מדרבנן (וע' גם באור זרוע ח"ב רכז). ואילו רש"י (בסנהדרין קא:) כתב שהיא הלכה למשה מסיני. (יש שכתבו לשמוע מהתוס' כאן שהוא איסור תורה. עפ"י הגהות מלא הרועים; אבי עזרי בית הבחירה ז,ו. ואולם המנחת-חינוך (רנד,ו) כתב להפך. וע"ע: קרית ספר ומשנה למלך בית הבחירה ז,ו; חות יאיר קצב; חדושי רא"ל יט).

ב. עוד צדדו התוס' לומר שאין איסור ישיבה לצורך עבודה, או בשעת אכילה מפני שהקדשים נאכלים כדרך שהמלכים אוכלים, בגדולה. ואין כן דעת הרמב"ם והסמ"ג.

בחדושי רא"ל מאלין (ח"א יט) נקט בדעת הרמב"ם שאין איסור ישיבה בעזרה מצד עצמה אלא גדר הדין הוא לאסור כניסה לעזרה בחנם, וכל שאינו עומד בה אין מקיים דין עמידה לפני ה' ולפיכך הכניסה אסורה. ולפי זה כתב שכל שיש צורך בכניסתו ובישיבתו שם כגון כשאוכל קדשים או בפרישת כהן גדול שבעה ימים, אין בו איסור ישיבה).

ג. ישנה דעה בירושלמי האומרת שאין ישיבה בעזרה אפילו למלכי בית דוד.

משמע בסוגיא שלשכות הבנויות בחול ופתוחות לעזרה שהן קדושות – אסור לישב בתוכן.

כן כתבו התוס' (כאן ולעיל ת:) [ונראה שאיסור ישיבה בלשכות, הכל מודים שאינו מהתורה. מנחת חינוך שסב,ב].

ואילו דעת הרי"ד (והיא כנראה דעת ה"ש מפרשים' בתוס') שלא אסרו אלא בדומה ללשכת הגזית שהיתה בסילקי גדולה והיו מתקבצים בה הכהנים לפייס, ודומה לעזרה. וגם משום שסמוכה למזבח ופתוחה אליו, אבל שאר לשכות, הגם שפתוחות לעזרה – מותר לישב בהן (וע"ע מהרש"א).

ד. לשכת הגזית חציה בנוי בקדש וחציה בחול. ושני פתחים היו לה, אחד בקדש ואחד בחול, ולכן אין כולה קדש ואין כולה חול.

מג. א. מה היה הפייס השני וכמה כהנים זכו בו?

ב. כיצד סדר הולכת אברי העולה להקרבה?

א. הפייס השני – 1) מי שוחט, 2) מי זורק [והוא גם מקבל את הדם], 3) מי מדשן מזבח הפנימי, 4) מי מדשן את המנורה, מי מעלה אברים לכבש – 5) הראש והרגל, 6) שתי הידים, 7) העוקץ (= הזנב, העצה. עפ"י רש"י והערך) והרגל, 8) החזה והגרה, 9) שתי הדפנות 10) הקרבים, 11) הסולת, 12) החביתין (= מנחת כהן גדול הקרבה עם התמיד), 13) והיין – הרי שלשה עשר כהנים.

הסיקו על פי ברייתא דרבי חייא שהיו מפייסים פעם אחת והעולה בו הוא השוחט (רש"י), וכל הכהנים העומדים לימינו נמשכים אחריו כסדר ששנינו, השני לזריקה השלישי לדישון וכו'.

א. הרמב"ם בפירוש המשנה (וכן כתב רבנו עובדיה מברטנורא) כתב שהזוכה בפייס תחילה הוא הזורק, והסמוך לו הוא השוחט. אבל רש"י ותוס' (כו: ד"ה אין; כח. ד"ה ופיסו) סוברים שהשוחט הוא הזוכה בפייס.

ב. יש אומרים ששני כהנים נוספים היו זוכים בפייס זה בהעלאת שני גזירי עצים בין הערבים. והתנא לא מנה אלא את הזוכים בתמיד של שחר (כן מבואר בתוס' כו.).

ויש אומרים (עתו"י תורא"ש וריטב"א) שהכהן שהרים את הדשן וזכה בסידור הגזירים בשחר, הוא זוכה בגזיר-עץ ערבית ואומר לכהן שבימינו זכה עמי לערב בגזיר השני.

כפי המבואר להלן, בשבת ובחג זכו בפייס זה כהנים נוספים להקטרת בזיכי לבונה ולניסוך המים (ולא הפיסו עליו בפני עצמו, כמו שכתבו התוס' כח. ד"ה ופיסו).

י"ב כהנים שזכו בו, מלבד השוחט, היו מקדשים ידיהם ורגליהם מן הכיור קודם עבודתם. בן קטין (כהן גדול. רש"י) עשה לו י"ב דדים כדי שיקדשו ידיהם ורגליהם בבת אחת.

בספר גבורת ארי מבואר שהיו הכהנים מקדשים ידים ורגלים קודם הפייסות, מלבד בפייס הראשון (וע' בשו"ת דובב מישרים ח"ב יז בבאר דברי הגמרא לשיטתו).

ב. הראש קרב תחילה, והפדר (= החלב המכסה את המעיין) נתון עליו (את ראשו ואת פדרו. ונאמר שוב ואת הפדר ללמד שנתנו על בית השחיטה ומעלהו, וזהו דרך כבוד של מעלה). והרגל (הימנית) קרבה עמו – מפני שהראש מרובות בו עצמות ואין בו די בשר. [הראש נתון בימינו, והרגל – בשמאלו. תמיד לא].

לאחר הראש והרגל קרבים שאר האברים. ונחלקו תנאים בסדרם: לסתם מתניתין היה קרב דרך עילוי, כל הגדול באברים קודם; שתי הידים, העוקץ והרגל (שמאל), החזה והגרה, ושתי הדפנות.

רבי יוסי הגלילי אומר: דרך עילוי, השמן שמן קודם; החזה והגרה, שתי הדפנות, העוקץ והרגל, שתי הידים [י"ג]: 'שתי הידים, העוקץ והרגל. עתו"י, המפרש בתמיד. וכ"ה בכמה כת"י וכצ"ל ברש"י כאן – עפ"י דקדוקי סופרים].

בן עזאי משום רבי יהושע: דרך הילוכו היה קרב; החזה והגרה, שתי הידים, שתי הדפנות, העוקץ והרגל. רבי יוסי: דרך הפשט; העוקץ והרגל, שתי דפנות, שתי הידים, החזה והגרה. רבי עקיבא: דרך ניתוחו; שתי הידים, החזה והגרה, שתי דפנות, העוקץ והרגל. לבסוף היו קרבים הקרבים, ולאחריהם המנחה והנסכים.

א. סדר זה אמור הן לענין הולכת האברים לכבש, הן לענין העלאתם למזבח והקטרתם (ערש"י וריטב"א).

ב. כסדר הזה מקריבים את אברי האיל והפר (כן מבואר בתוס' כו: ד"ה פר).

ג. הלכה כתנא קמא במשנתנו שכן סתם משנה בתמיד (עפ"י רמב"ם; לקוטי הלכות).

פירוט נוסף לאברים השונים וצורת אחיזתם – בתמיד לא.